

Vybrané (problematické) aspekty zákona o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže						
---	--	--	--	--	--	--

JUDr. Jiří Kindl, M.Jur., Ph.D., advokát

jiri.kindl@weil.com

Svatomartinská konference, Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, Brno

PANEL II: SOUKROMOPRÁVNÍ VYMÁHÁNÍ SOUTĚŽNÍHO PRÁVA – VYBRANÉ OTÁZKY

Osobní poznámka ...

JUDr. Jindřiška Munková
1926 – 2010

- Soukromé vymáhání veřejné větve soutěžního práva v ČR nefunguje.
- Těžko bude někdy u našich soudů fungovat.
- Platí to stále?

Informační list ÚOHS 2/2017 – Soukromé vymáhání soutěžního práva, s.14

Závěr a případné výzvy do budoucna

Jako shrnutí celého tématu nové úpravy náhrady škody v oblasti hospodářské soutěže můžeme konstatovat, že ohledně implementace příslušné evropské legislativy byly více než naplněny požadavky z ní vyplývající.

V rámci českého právního řádu byl přijat zákon, který nejenže splnil příslušné požadavky, ale dokonce nad jejich rámec velmi podrobně upravil jednak nové specifické instituty, které do doby nebyly v našem právním řádu přítomny, ale také rozšířil záběr celé problematiky především v rovině nového speciálního civilního procesu.

Do budoucna bude otázkou, jak se nové instituty projeví v praxi a jak bude fungovat aplikace především na úrovni českých civilních soudů, jimiž bude tento zákon primárně vykládán. Jelikož se jedná o dosti složité instituty a principy, z nichž většina vychází z roviny spíše ekonomické, bude jistě zajímavé sledovat, jak se jednotliví soudci postaví k jejich aplikaci. Značnou výzvou bude především určování výše škody a případné příčinné souvislosti, které jsou základními prvky každého sporu o náhradu škody.

- Opravdu je to tak?
- Je zde důvod pro optimismus?
- Praxe v. teorie

Anketa

- **Otázka:** Která ustanovení či instituty v novém zákoně o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže považujete za jasné či nejjasnější?
- Případně co Vám přijde nejvíce nejasné?
- **Odpovědi:** ...

Úvod – několik okruhů

Delikty dle ZNŠOHS a nekalá soutěž (1)

- ZNŠOHS se vztahuje jen na delikty dle veřejné větve soutěžního práva, a to (i) zneužití dominantního postavení a (ii) dohody narušující hospodářskou soutěž (tj. čl. 101 a 102 SFEU); v ČR pak i porušení analogických ustanovení národních předpisů (zejm. § 3 a 11 OHS).
- Vztahuje se jen na řízení o nárocích na náhradu škody (nikoliv na jiné typy nároků).
- V jiných případech nelze ZNŠOHS použít. **Ale ... co fáze před zahájením řízení?**
- Může dojít k souběhu mezi „relevantním“ deliktem dle veřejné větve soutěžního práva a deliktem nekalé soutěže, zejm. dle generální klauzule v § 2976 ObčZ (viz např. soudcovská skutková podstata porušení právních norem se soutěžním dopadem).
- Stejně tak je ale možné, že navrhovatel se bude snažit o účelovou klasifikaci jednání jakožto deliktu pro účely ZNŠOHS.
- Právní kvalifikace jednání je věcí soudu (*stricto sensu* ji nemusí žalobce ani tvrdit). Bude tak na soudu posoudit, zda tvrzení o existenci deliktu pro účely ZNŠOHS jsou dostatečně věrohodná.

Delikty dle ZNŠOHS a nekalá soutěž (2)

- Důvodů pro preferenci klasifikace jakožto deliktu dle ZNŠOHS může být více, zejména:
 - Využití procedury zpřístupnění důkazního prostředku
 - Speciální režim promlčení (delší doba, speciální ustanovení o běhu lhůty)
 - Speciální institut úroku (§ 4 odst. 2 a 3 ZNŠOHS)
- Věcná příslušnost je naštěstí stejná.
- Obecně:
 - Klíčová bude znalost na straně soudu jak veřejné, tak soukromé větve soutěžního práva, aby bylo možno určit, kdy jde o jedno, nebo druhé, nebo obojí
 - Takovou znalost ZNŠOHS ani OSŘ neřeší
 - Nutnost (sebe)edukace
 - Možnost vycházet ze zkušeností v rámci EU – viz např. databáze rozsudků národních soudů:
<http://ec.europa.eu/competition/elojade/antitrust/nationalcourts/>

Kdo je škůdce?

- ZNŠOHS používá termín „škůdce“
- Je zřejmé, že škůdcem může být jen „osoba“ (to plyne jak ze systematického výkladu ZNŠOHS, tak z ObčZ a OSŘ)
- Nicméně pravidla veřejné větve soutěžního práva jsou adresována soutěžitelům (§ 2 odst. 1 OHS), popř. podnikům (unijní soutěžní právo). Pojem podniku/soutěžitele není odvislý od právní subjektivity. Podnikem může být entita bez právní subjektivity např. zahrnující i vícero právnických osob (např. koncern). Směrnice pracuje s pojmem podniku.
- ZNŠOHS neřeší, jak k této dichotomii mezi škůdcem a soutěžitelem/podnikem, který se dopustil protiprávního jednání, přistoupit.
- Zejména vyvstává otázka možné odpovědnosti mateřské společnosti za jednání dceřiné společnosti (*parent liability*), popř. koncept skupinové odpovědnosti (*group liability*).
- Zřejmě by mělo být řešeno podle pravidel pro společnou a nerozdílnou odpovědnost (§ 5 an. ZNŠOHS).
- Dále např. problematická otázka *litispence* či *res judicata*, otázka výluk ze solidární odpovědnosti, otázka rozsahu discovery order. Atd.

Speciální společná odpovědnost (1)

- Upraveno v §5-8 zákona.
- Co z toho je jasné?
 - Společná a nerozdílná odpovědnost spoluškůdců. Nemožnost soudu stanovit dílčí odpovědnost.
 - Zvýhodnění „spolupracujícího škůdce“ (úspěšný žadatel o leniency typu I)
 - Zvýhodnění škůdce, který je malým a středním podnikatelem
 - Zvýhodnění smírně se vyrovnávajícího škůdce
- **Je to opravdu tak jasné?**

Speciální společná odpovědnost (2)

Speciální společná odpovědnost (3)

- Existuje mnoho nejasností:

<ul style="list-style-type: none"> Co se rozumí „omezením hospodářské soutěže společným jednáním více škůdců“? <ul style="list-style-type: none"> Subjektová orientace termínu škůdce Společná odpovědnost jako výsledek „spoluzavinění“ (v civilněprávní terminologii) <ul style="list-style-type: none"> Co s účastenstvím na deliktu? Co s tzv. kumulativní či konkurující kauzalitou? Co tzv. alternativní příčinnost? Co kumulativní účinek u vertikálních dohod? 	
<ul style="list-style-type: none"> Regresní vypořádání <ul style="list-style-type: none"> Co znamená vypořádat se „podle účasti na způsobení vzniklé škody“? 	
<ul style="list-style-type: none"> Zvýhodnění spolupracujícího škůdce <ul style="list-style-type: none"> Subjektová orientace termínu škůdce Co znamená omezení odpovědnosti jen na škodu způsobenou jeho odběratelům nebo dodavatelům? <ul style="list-style-type: none"> Co škoda způsobená paralelním nákupem (či dodávkou) od jiných členů kartelu? Co škoda způsobená objemovými účinky? Co dělat, když se škůdce stane spolupracujícím škůdcem až v průběhu řízení (či po jeho skončení)? <ul style="list-style-type: none"> Co znamená, že pohledávky jsou nedobytné od jiných škůdců? 	

Speciální společná odpovědnost (4)

- Existuje mnoho nejasností (pokračování):
 - Zvýhodnění SMEs
 - Subjektová orientace termínu „škůdce, který je malým a středním podnikatelem“
 - Kritéria pro privilegovanou pozici, ztráta takové pozice
 - Nedobytnost pohledávek od jiných škůdců
 - Omezení odpovědnosti jen vůči odběratelům anebo dodavatelům SME
 - Zvýhodnění v rámci regresního vypořádání?
 - Zvýhodnění škůdce, který se smírně vyrovnal
 - Celkem jasné, ale komplikované na pochopení

Promlčení (1)

- Upraveno v §9 zákona
- Co z toho je jasné?
 - 5letá subjektivní promlčecí lhůta; není limitována objektivní lhůtou
 - Promlčecí lhůta počíná běžet od vědomosti o deliktu, škodě a škůdci, ale nejdříve od skončení omezování hospodářské soutěže
 - Promlčecí lhůta neběží po dobu šetření/řízení u orgánu ochrany hospodářské soutěže a ještě rok po jejich skončení
 - Promlčecí lhůta neběží po dobu discovery procedure
- **Je to opravdu tak jasné?**

Promlčení (2)

Promlčení (3)

- Existuje mnoho nejasností:
 - Aplikace nových ustanovení o promlčení z časového hlediska (§36 zákona, čl. 22 Směrnice)
 - Předběžná otázka k SDEU C-637/17 *Cogeco Communications*
 - Počátek běhu promlčecí lhůty
 - Co znamená podmínka vědomosti o omezování hospodářské soutěže? Je spojeno až s rozhodnutím soutěžního úřadu?
 - Jak vykládat okamžik ukončení omezování hospodářské soutěže?
 - Trvající a pokračující delikty
 - Přerušování trvání deliktu zahájením řízení
 - Přerušování trvání deliktu vstupem ČR do EU
 - Přerušování běhu promlčecí lhůty
 - Co znamená, že promlčecí lhůta neběží ... „a po dobu 1 roku ode dne, kdy a) nabylo právní moci konečné rozhodnutí vydané orgánem ochrany hospodářské soutěže nebo soudem ... nebo b) bylo šetření nebo řízení orgánu ochrany hospodářské soutěže nebo řízení před soudem skončeno jinak“?
 - Kdy se stává rozhodnutí konečným?
 - Rozhodnutí vůči vícero účastníkům
 - Výrok o vině a výrok o trestu
 - Co znamená, že promlčecí lhůta neběží „po dobu řízení o zpřístupnění důkazního prostředku“?

Závaznost rozhodnutí (1)

- Upraveno v §27 zákona.
- Co z toho je jasné?
 - Soud je vázán rozhodnutím „jiného soudu, Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže a Evropské komise o tom, že došlo k omezování hospodářské soutěže a kdo se jej dopustil“
 - V případě rozhodnutí orgánu ochrany hospodářské soutěže v jiném členském státě EU – vyvratitelná domněnka

- **Je to opravdu tak jasné?**

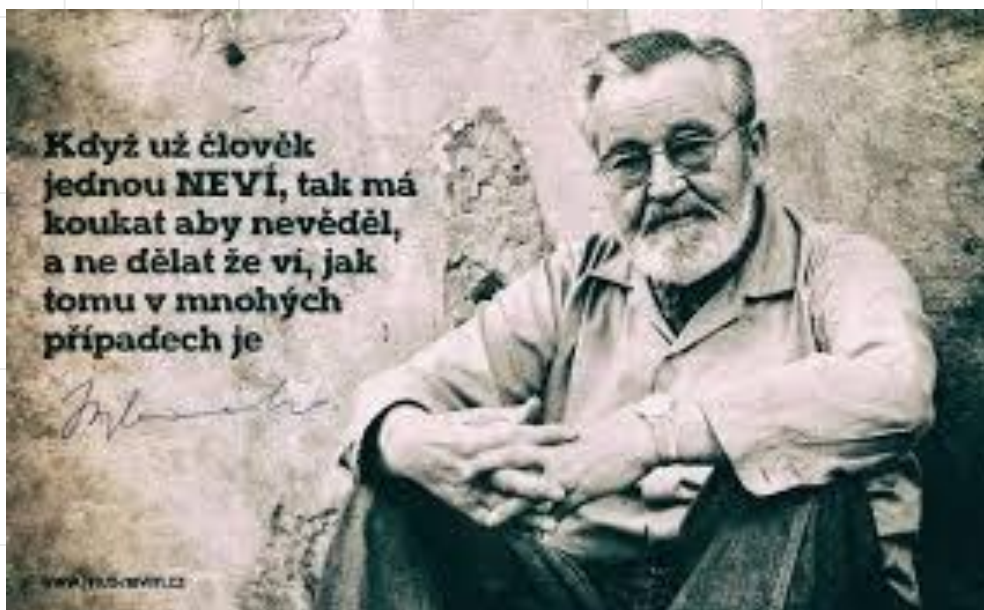
Závaznost rozhodnutí (2)

Závaznost rozhodnutí (3)

- Existuje mnoho nejasností:
 - Kdy je rozhodnutí konečné?
 - Rozhodnutí jen vůči některým účastníkům?
 - Napadení jen výroku o pokutě?
 - Jaké rozhodnutí „soudu“ má zákon na mysli?
 - Rozsah vázanosti soudu.

A je toho ještě více ...

Reklamní sdělení ...

... připravuje se k vydání

Kindl, J., Pavelka, T., Hubková, P. Zákon o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže. Komentář. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, k publikaci do konce roku 2018

RÁD ZODPOVÍM PŘÍPADNÉ DOTAZY

jiri.kindl@weil.com

© Jiří Kindl, 2018